

Σύγχρονα σταθμισμένα εργαλεία ψυχομετρικής αξιολόγησης και τομείς αξιολόγησης δεξιοτήτων στη διαγνωστική διαδικασία της δυσγραφίας

Χριστίνα Τζώρτζη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70 ΕΑΕ, ΜΕΔ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δυσγραφία αποτελεί μία από τις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες που επηρεάζουν παιδιά και εφήβους, αφήνοντας σημαντικό αποτύπωμα στη σχολική τους ζωή (Πολυχρονοπούλου, 2017). Τα συνήθη συμπτώματα που παρατηρούνται είναι τα δυσανάγνωστα γράμματα, ο τρόπος λαβής μολυβιού, ο αργός ρυθμός γραφής και η απουσία ορθογραφικής επίγνωσης (Chung et al., 2020). Η διάγνωση και η σωστή αντιμετώπιση της δυσγραφίας απαιτούν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, συμπεριλαμβάνοντας τη χρήση ψυχομετρικών εργαλείων (Κωνσταντίνου κ.ά., 2022).

Η παρούσα αναρτημένη εργασία αναφέρεται στη δυσγραφία, ως διαταραχή του λόγου, και σκοπός της είναι η διερεύνηση των τομέων που αξιολογούνται ψυχομετρικά, ώστε να φτάσουμε τη θετική διάγνωση της, αλλά και δευτερευόντως τα σύγχρονα σταθμισμένα ψυχομετρικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται κατά τον διαγνωστικό έλεγχο της. Η σπουδαιότητα της εργασίας έγκειται στην παροχή εύφορου εδάφους για περαιτέρω συζήτηση και έρευνα σχετικά με τη διάγνωση και τη στάθμιση εργαλείων για τη δυσγραφία.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Χριστίνα Τζώρτζη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70 ΕΑΕ

Email: christinatzor@gmail.com

Phone: 6984422645

Website:

<https://christinasteachingworld.weebly.com/>

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Αναφορικά με τη μεθοδολογία της έρευνας, η συγκεκριμένη μελέτη διεξήχθη με τη μέθοδο της συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Αναζητήθηκαν ψηφιακά αξιόπιστες και έγκυρες επιστημονικά πηγές της τελευταίας δεκαετίας από ελληνικές και διεθνείς βάσεις δεδομένων και τελικά επιλέχθηκαν 21 από αυτές για ανάλυση και διεξαγωγή αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων, με βάση τη σχετικότητα τους με τον τίτλο και τις λέξεις κλειδιά της παρούσας μελέτης. Με βάση αυτά, συμπεριλήφθηκαν μελέτες από τη χρονική περίοδο του Δεκεμβρίου 2013 έως και τον Δεκέμβριο του 2023.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, αρχικά, αναδείχθηκε ότι η βασική πτυχή που αξιολογείται είναι η δεξιότητα της γραφής. Σταθμισμένα εργαλεία αξιολογούν τη συνολική επίδοση του παιδιού/εφήβου και διερευνούν την ικανότητά του να εκφραστεί γραπτώς (McCloskey & Rapp, 2017). Επιπλέον, η ανάγνωση αποτελεί ένα άλλο κρίσιμο στοιχείο που αξιολογείται ψυχομετρικά με στόχο τη διάγνωση της δυσλεξίας. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, αξιολογητικά εργαλεία και οι δοκιμασίες μετρούν την ταχύτητα ανάγνωσης, την κατανόηση κειμένου και την ικανότητα ανάλυσης των λέξεων (Chung et al., 2020; Κουλάκογλου, 2017).

Επιπροσθέτως, αξιολογείται και το νοητικό επίπεδο προκειμένου να κατανοηθεί η σχέση μεταξύ των γραπτών δεξιοτήτων και των γενικότερων νοητικών ικανοτήτων του ατόμου (Στασινός, 2020). Τέλος, αξιολογούνται οι εκτελεστικές ικανότητες (επιτελικές λειτουργίες), που σχετίζονται με την εκτέλεση πληθώρας καθηκόντων και εργασιών, για να κατανοηθεί ψυχομετρικά η συνολική εκπαιδευτική ικανότητα (Kim et al., 2018).

Προχωρώντας σε παραδείγματα ψυχομετρικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται για την ψυχομετρική εκτίμηση της δυσγραφίας που κατέδειξε η βιβλιογραφική μελέτη, ένα από τα πιο γνωστά τεστ που χορηγούνται σε παιδιά σχολικής ηλικίας στην Ελλάδα είναι το Αθηνά Τεστ (Χατζηχρήστου, 2023; Πολπατζή, 2018). Αποτελείται από 14 κύριες δοκιμασίες και μία επιπλέον δοκιμασία, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί για να αξιολογήσουν το συνολικό μαθησιακό δυναμικό και την ικανότητα γραφής (Ελευθεριάδου & Παρασκευαΐδου, 2018).

Δεύτερον, το Beery Test of Visual-Motor Integration εξετάζει ψυχομετρικά το δυναμικό οπτικο-κινητικής ικανότητας παιδιών και εφήβων από 2 μέχρι και 18 ετών. Περιέχει δοκιμασίες λεπτής κινητικότητας και οπτικοκινητικού συντονισμού, με τα οποία μπορεί να αξιολογηθεί και η γραφική ετοιμότητα (Brusilovskiy et al., 2015; Coallier et al., 2014). Ταυτόχρονα έχει καταγραφεί πως διαθέτει καλές ψυχομετρικές δυνατότητες, με έλεγχο της αξιοπιστίας δια της επανεξέτασης (test-retest) (Breux & Eichstadt, 2022; Beery, 2010). Τα δύο αυτά τεστ αποτελούν μικτά νευρο-αντιληπτικά αξιολογητικά τεστ. Συνεχίζοντας με τεστ αξιολόγησης νοητικού επιπέδου-δυναμικού, το σταθμισμένο στα ελληνικά WISC-V στοχεύει να αξιολογήσει αυτό που συνήθως αναφέρεται ως «γενική νοημοσύνη» (Wechsler, 2017) και πέντε άλλους δείκτες (λεκτική κατανόηση, συλλογισμός κ.ά.) (Wechsler, 2014).

Επιπρόσθετα, αναδείχθηκε και η Κλίμακα Αξιολόγησης της Γραφοκινητικής Δεξιότητας για παιδιά ηλικίας 4 έως 6 ετών για την εξέταση της αναπτυξιακής γραφοκινητικής τους προόδου (Spanaki et al., 2014). Αυτό περιλαμβάνει 25 τεστ, που κατηγοριοποιούνται σε έξι παράγοντες π.χ. χειρισμός μολυβιού, έλεγχος του χεριού στη γραφή κ.ά. (Γούλα κ.ά., 2020).

Βάσει της βιβλιογραφίας, τέλος, χρησιμοποιείται ακόμα σε κάποιες περιπτώσεις το τεστ BOTMP-SF, γνωστό και ως Bruininks Oseretsky Test of Motor Proficiency (Breux & Eichstadt, 2022; Bruininks, 2005). Αξιολογεί τις συνολικές κινητικές ικανότητες παιδιών και εφήβων, με ιδιαίτερη έμφαση στις δεξιότητες γραφής τους (Jirovec et al., 2019). Παρόμοια εργαλεία είναι το M-ABC (Nielsen et al., 2018), το WRITIC (Van Hartingsveldt, 2014).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σε περαιτέρω συζήτηση των αποτελεσμάτων, η ψυχομετρική αξιολόγηση της δυσγραφίας φαίνεται πως πρέπει να είναι πολυποικίλες και εκτεταμένες για να αντιμετωπιστεί η δυσγραφία με επιτυχία και τα παιδιά να λάβουν έγκαιρη διάγνωση και σωστές παρεμβάσεις για την εξασφάλιση της λειτουργικότητάς τους και της ψυχικής τους ευεξίας στη σχολική ζωή. Οι ποικίλες μέθοδοι αξιολόγησης μπορούν να δώσουν πλήρη εικόνα των αναγκών και των δυσκολιών του κάθε μαθητή με δυσγραφία.

Συνολικά, η κατανόηση της δυσγραφίας και η ανάπτυξη αποτελεσματικών εργαλείων αξιολόγησης απαιτούν συνεχή έρευνα και καινοτομία. Τέλος, η πρόσφατη εξέλιξη στην τεχνολογία έχει δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για τη διαγνωστική διαδικασία, καθώς τα ψυχομετρικά εργαλεία μεταφράζονται και σταθμίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες διαφορετικών γλωσσών, τόπων και πολιτισμών με περισσότερη ευκολία (Κωνσταντίνου κ.ά., 2022; Chung et al., 2020).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναφορικά με τα συμπεράσματα από τους τομείς ψυχομετρικής αξιολόγησης της δυσγραφίας, στην παρούσα αναρτημένη εργασία έγινε φανερό ότι η διαδικασία αξιολόγησης ενός μαθητή με πιθανή δυσγραφία επικεντρώνεται σε πολλές πτυχές, όπως η δεξιότητα γραφής, η ανάγνωση, το νοητικό επίπεδο και οι εκτελεστικές ικανότητες, προσφέροντας ολοκληρωμένη εικόνα των ατομικών δυσκολιών και των ιδιαίτερων αναγκών κάθε παιδιού σχολικής ηλικίας με δυσγραφία (Παπαναστασίου, 2017). Καταλήγοντας, σύγχρονα σταθμισμένα ψυχομετρικά εργαλεία, που χρησιμοποιούνται ευρέως και παρέχουν στους ειδικούς τη δυνατότητα να αξιολογήσουν και να κατανοήσουν όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένα παιδί με πιθανή δυσγραφία, είναι τα Αθηνά Τεστ, Beery Test of Visual-Motor Integration, Bruininks Oseretsky Test of Motor Proficiency, WISC-V και η Κλίμακα Αξιολόγησης της Γραφοκινητικής Δεξιότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Breux, K. & Eichstadt, T. (2022). *Pearson's Dyslexia Toolkit: Related Topics*. Bloomington: NCS Pearson.
- Brusilovskiy, E., Palotti, A., Zylstra, S., Moskowitz, B., & Pfeiffer, B. (2015). Is the Test of Visual Motor Integration an Effective Outcome Measure for Handwriting Interventions?. *American Journal of Occupational Therapy*. 69(Sup1), 6911500003p1.
- Chung, P. J., Patel, D. R., & Nizami, I. (2020). Disorder of written expression and dysgraphia: Definition, diagnosis, and management. *Translational Pediatrics*, 9(Suppl 1), 46–54.
- Coallier, M., Rouleau, N., Bara, F., & Morin, M. F. (2014). Visual-motor skills performance on the Beery-VM: A study of Canadian kindergarten children. *The Open Journal of Occupational Therapy*, 2(2).
- Hartingsveldt, M. J. V., Vries, L. D., Cup, E. H., Groot, I. J. D., & Sanden, M. W. N. V. D. (2014). Development of the Writing Readiness Inventory Tool in Context (WRITIC). *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 34(4), 443-456.
- Jirovec, J., Musálek, M., & Mess, F. (2019). Test of Motor Proficiency Second Edition (BOT-2): Compatibility of the Complete and Short Form and Its Usefulness for Middle-Age School Children. *Frontiers in pediatrics*, 7, 153.
- Kim, Y. S. G., Gatlin, B., Al Otaiba, S., & Wanzek, J. (2018). Theorization and an empirical investigation of the component-based and developmental text writing fluency construct. *Journal of Learning Disabilities*, 51(4), 320–335.
- McCloskey, M., & Rapp, B. (2017). Developmental dysgraphia: An overview and framework for research. *Cognitive Neuropsychology*, 34(3–4), 65–82.
- Nielsen, K., Henderson, S., Barnett, A. L., Abbott, R. D., & Berninger, V. (2018). Movement issues identified in movement ABC2 checklist parent ratings for students with persisting dysgraphia, dyslexia, and OWL LD and typical literacy learners. *Learning Disabilities: A Multidisciplinary Journal*. 23. 10-23.
- Spanaki, I. E., Venetsanou, F., Evaggelidou, C., & Skordilis, E. K. (2014). Graphomotor skills of Greek kindergarten and elementary school children: effect of a fine motor intervention program 1. *Innovative Teaching*, 3(1), Article-2. 88.
- Wechsler, D. (2014). *Wechsler Intelligence Scale for children: Technical and interpretive manual* (5th ed.). Bloomington: NCS Pearson.
- Wechsler, D. (2017). *Κλίμακα Νοημοσύνης για Παιδιά-Πέμπτη Έκδοση*. Αθήνα: MOTIBO Αξιολόγηση.
- Ελευθεριάδου, Α., & Παρασκευαΐδου, Α.-Π. (2018). *Μαθησιακές δυσκολίες: προσέγγιση και χορήγηση του Αθηνά τεστ*. Πτυχιακή εργασία. (Π. Χριστοδουλίδης, Επιμ.) Ιωάννινα: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου.
- Ζ. Γούλα, Φ. Γηρούση, Τρούλη Κ., Ε. Καταρτζή (2020). Αξιολόγηση και σύγκριση γραφοκινητικών δεξιοτήτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με και χωρίς κινητικές δυσκολίες. *Πρακτικά 28ου Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού*, 222-226.
- Κουλάκογλου, Κ. (2017). *Ψυχομετρία και Ψυχολογική Αξιολόγηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Κωνσταντίνου, Μ., Παπαγεώργη, Ι., Μαλεγιαννάκη, Α. (2022). *Ψυχομετρία στην εκπαίδευση και στην εκπαιδευτική ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Παπαναστασίου, Κ. (2017). *Μέτρηση και αξιολόγηση στην Εκπαίδευση*. Λευκωσία: Αυτοέκδοση.
- Πολπατζή, Δ. (2018). *Νευροψυχολογία και η μελέτη της ορθογραφίας*. Πτυχιακή εργασία. (Α. Καραπέτσας & Σ. Παρασκευόπουλος, Επιμ.) Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2017). *Παιδιά και Έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*. Αθήνα: Διάδραση.
- Στασινός, Δ. (2020. Αθή). *Ψυχοπαθολογία του Λόγου και της Γλώσσας. Δυσλεξία, Πολυγλωσσία, Λογοθεραπεία & Συμπερίληψη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χατζηχρήστου, Χ. (2023). *Σχολική Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.